

UDARBEJDELSE AF EN NY STYRKET PÆDAGOGISK LÆREPLAN

Senest til sommeren 2020 skal dagtilbuddet have sin nye læreplan på plads. Hér får du 'opskriften' på udarbejdelsesprocessen og de centrale begreber hvor, *læringsmiljøet* er et centralt omdrejningspunkt.

Af Dorthe Filtenborg,
Udviklingskonsulent,
Filtenborg Foredrag & Kurser

1. Hav fokus på det i den eksisterende pædagogiske læreplan, der allerede virker og viser en positiv, udviklende effekt i den pædagogiske praksis omkring børns læring og udvikling.

2. Betragt opgaven med udarbejdelse af en ny, styrket pædagogisk læreplan som afsæt til kvalificering af samarbejdet i personalegruppen om løsning af kerneopgaven med at sikre alle børn i dagtilbuddet optimale muligheder for at kunne lege, trives, dannes, udvikles og opnå læring.

Hold fast i disse to indfaldsvinkler til at udarbejde den nye, styrkede læreplan!

A. Læreplanen er ny vin på nye flasker

Ved en grundig gennemgang af materialet til den nye, styrkede læreplan og en sammenligning med den oprindelige læreplan vil man opdage, at der er tale om to vidt forskellige pædagogiske læreplaner med to vidt forskellige rammesætninger og krav. Der er på ingen måde tale om "ny vin på gamle flasker".

- **Læringsmiljø** – Dagtilbuddet skal med afsæt i den nye læreplan både tænke, beskrive, handle på, dokumentere og evaluere deres praksis på nye måder med *læringsmiljøet* som det centrale omdrejningspunkt. Til dette er der i det nye angivet to læringsmål pr. tema.
- **Et læringsmiljø, der skal praktiseres hver dag – hele dagen** – med fokus på *barneperspektivet*, som handler om barnets ret til at blive set, hørt, anerkendt og medinddraget i egen læring og udvikling med afsæt i *legens* værdifulde indhold og betydning.
- **Samarbejdet med forældrene er prioriteret højt.** Dagtilbuddet skal invitere til en udvidet kommunikation med hjemmet/forældrene (barnets primære miljø) og fokusere på at skabe en tæt og forpligtende interaktion omkring barnet som det fælles tredje.

- **Opbygning af en evalueringskultur.** Et arbejde med kvalificeret evaluering, der ikke baseres på subjektivitet, antagelser og synsninger fordrer, at dagtilbuddet i høj grad ser på sin pædagogiske dokumentation som redskab til brugbar evaluering. Således er der implicit flere opgaver i det at opbygge en evalueringskultur.

Sammenfattende er den nye styrkede pædagogiske læreplan "ny vin på nye flasker" og inviterer til at være en spændende opgave med mulighed for (op)kvalificering af dagtilbuddets intentionelle og praksisorienterede faglighed som afsæt for at sikre *alle* børn trivsel, dannelse, læring og udvikling.

B. Studer først den oprindelige, gamle læreplan – få dernæst overblik over de nye fokuspunkter

Når man skal i gang med at revidere sin oprindelige læreplan ud fra delvist nye principper (se ovenfor), må man starte med at:

- 1. Analysere og studere det eksisterende materiale i den oprindelige, nuværende læreplan**
  - Hvad er i den eksisterende læreplan allerede fyldestgørende beskrevet
  - Hvad virker allerede i pædagogiske praksis
- 2. Tage udgangspunkt i de grundlæggende nye fokuspunkter i rammerne for den nye læreplan**
  - Læreplanens fælles faglige pædagogiske grundlag med diverse fokuspunkter
  - Rammesætningen for de seks læreplanstemaer
  - De tolv pædagogiske retningsgivende mål for læringsmiljøet
  - Barnesynet
  - Dannelsesbegrebet
  - Leg- og læringsbegrebet
  - Børnefællesskabet
  - Samarbejdet med forældrene om børns læring
  - Børn i udsatte positioner

- Inddragelse af lokalsamfundet
- Arbejdet med børnemiljøet samt sammenhænge i børns hverdags- og dagtilbudsliv herunder til skolen i forhold til det sidste år i børnehaven.

3. Lave et spørgekatalog til de ovenfor nævnte fokuspunkter

Katalogets spørgsmål skal hjælpe én på vej til egne refleksioner og til personalets fælles refleksioner. Det er en vigtig (faglig) ledelsesopgave at rammesætte og vinkle spørgsmålene. Et spørgekatalog kan for eksempel indeholde følgende spørgsmål:

* Hvordan har vi beskrevet vores grundlæggende barnesyn? * Hvad er vores definition omkring børns livsduelighed? * Hvordan forholder vi os til børns ret til selv- og medbestemmelse? * Hvad er dannelse? * Hvordan arbejder vi med dannelsesbegrebet i den pædagogiske praksis herunder samarbejder med forældrene? * Hvilken pædagogisk definition har vi omkring legen? * Hvordan arbejder vi med legens indhold og betydning i den pædagogiske praksis herunder indretter læringsmiljøet med fokus på leg? * Hvilken rolle har det pædagogiske personale i forhold til leg? * Hvad er læring? * Hvilken forskel er der på social læring og formaliseret læring? * Hvordan samarbejder vi med forældrene omkring børnenes læring? * Hvad er vores definition af et barn i en udsat position? * Hvilke tiltag i den pædagogiske praksis arbejder vi med når, et barn vurderes som værende udsat? * Hvordan arbejder vi med børns rutiner og sammenhænge i den pædagogiske hverdagspraksis?

Forslag til indhold i dagtilbuddets nye, styrkede pædagogiske læreplan

Der er ikke udmeldt en national skabelon til udformning af den styrkede pædagogiske læreplan, alle dagtilbud skal følge, så der er i princippet bred metodefrihed.

I det følgende er der et forslag til, hvordan dagtilbuddet punktvis og systematisk kan udarbejde sin egen, nye læreplan. Følges denne indholdsfortegnelse er alle vigtige aspekter med – men man kan naturligvis vælge en anden rækkefølge end den her angivne.

1 Introduktion til nye, den styrkede pædagogiske læreplan

Beskrivelse af læreplanens (nationale) rammesætning og lovmæssige indhold.

1. Kort introduktion til læreplanens værdigrundlag, de seks læreplanstemaer og de tolv retningsgivende mål for læringsmiljøet.
2. En introduktion til forståelsen af perspektiverne i forhold til læreplanens værdigrundlag.

2 Kerneopgaven

Beskrivelse af det pædagogiske arbejde til løsning af kerneopgaven, der handler om at sikre alle børn optimale vilkår for at kunne lege, danes, trives, udvikle sig og opnå læring.

3 Barnesyn

Definition af barnesyn og en beskrivelse af barnets rettigheder samt muligheder for at blive hørt, få indflydelse, være medbestemmende, kunne indgå i demokratiske processer. Beskrivelse og eksemplificering af begreber som gå-på-mod, livsduelighed, nysgerrighed, dannelse.

4 Læringsmiljøet

Beskrivelse af den faglige intention og pædagogiske praksis omkring udvikling af læringsmiljøer med høj kvalitet. Fokus på den kvalificerede sammenhæng mellem de strukturelle parametre og proces-elementerne, samt hvordan læringsmiljøet er genstand for systematisk pædagogisk dokumentation og evaluering.

5 Leg

Definition af begrebet leg. Beskrivelse af den faglige vinkel på leg herunder forskellen på børne- og vokseninitieret leg samt spontan og struktureret leg. Beskrivelse af læringsmiljøets opbygning og praksis omkring legen.

'... hvordan, der arbejdes med systematisk pædagogisk dokumentation som brugbart redskab til evaluering'

6 Læring

Definition af begrebet læring. Beskrivelse af den faglige intentionelle vinkel på læring, herunder forskellen på social læring og formaliseret læring samt den pædagogiske rolle i forbindelse med læringsperspektivet og et særligt fokus på forældresamarbejdet i relation til læring. Beskrivelse af overgangen fra dagtilbud til børnehaveklasse.

7 Børn i udsatte positioner

Definition af et barn i en udsat position herunder procedure og handleplan i den pædagogiske praksis og forældresamarbejdet om det udsatte barn. Beskrivelse af læringsmiljøet om det udsatte barn og et fokus på børnefællesskabets indhold og betydning.

8 Børnemiljøet

Perspektivering af hvad, der definerer et godt børnemiljø og en redegørelse for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø. Beskrivelse af barneperspektivet i forhold til børnemiljøet i relation til, hvordan børnene involveres og får medindflydelse samt inddrages i evalueringen.

9 Forældresamarbejde

Beskrivelse af de intentionelle perspektiver på indhold i et godt, styrket forældresamarbejde herunder forventninger til forældrene i samarbejdsrelationen omkring børnenes trivsel, dannelse, læring og udvikling og den pædagogiske voksenrolle. Beskrivelse af forældresamarbejdet i det uformelle og formelle rum.

10 Inddragelse af lokalsamfundet

Beskrivelse af perspektiver og praksis i forhold til, hvordan lokalsamfundet inddrages i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer omkring børnene.

11 Pædagogisk dokumentation

Definition af begrebet pædagogisk dokumentation herunder en beskrivelse af værdigrundlag, etiske overvejelser, valg af metoder, inddragelse af børnene i den dokumenterende hverdagspraksis samt vinkler på mundtlig, skriftlig og visuel dokumentation. Beskrivelse af hvordan, der arbejdes med systematisk pædagogisk dokumentation som brugbart redskab til evaluering.

12 Evaluering

Definition af begrebet evaluering samt hvordan, der arbejdes med faglig vurdering herunder opbygning og vedligehold af evalueringskulturen. Eksempler på hvilke tiltag omkring organisering og tilrettelæggelse af den pædagogiske praksis, der gøres på baggrund af evalueringerne.

13 Faglig ledelse

Beskrivelse af arbejdet med faglig ledelse herunder brug og udvikling af det pædagogiske personales kompetencer i relation til læringsmiljøet og den pædagogiske praksis. Beskrivelse af det organisatoriske, formelle (møde)rum, hvori den faglige ledelse bedrives samt hvordan, der arbejdes didaktisk.

14 Introduktion til de seks læreplanstemaer og mål for læringsmiljøet

Beskrivelse af hvert enkelt læreplanstema i forhold til:

- overskrift og rammesætning
- de to retningsgivende mål for læringsmiljøet
- faglig intention, pædagogiske principper og læringsmål med et særligt fokus på læringsmiljøet som omdrejningspunktet

- en didaktisk tilgang herunder udfoldelse af faglig ledelse
- dagtilbuddets intentionelle perspektiver omkring barnesyn, børn i udsatte positioner, leg og læring samt forældresamarbejdet
- brugen af lokalområdet i det pædagogiske arbejde med etablering af læringsmiljøer for børnene med udgangspunkt i temaet
- pædagogisk dokumentation og evaluering

Sammenfattende pointer

1. Der er stor forskel på den oprindelige pædagogiske læreplan og den nye, styrkede pædagogiske læreplan i forhold til rammesætning, grundlag og indhold.
2. Læringsmiljøet er det gennemgående omdrejningspunkt for den styrkede pædagogiske læreplans intentionelle perspektiver og praksis.
3. Den faglige leder af dagtilbuddet har en central rolle. Hun/han skal sikre, at det pædagogiske personale har kendskab til de nationale krav i den styrkede pædagogiske læreplan. Samt at de kan omsætte disse til en lokal plan, som de føler ejerskab for.

Litteratur

Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold, Børne- og Socialministeriet, juli 2018

Den styrkede pædagogiske læreplan i dagtilbud, Dorthe Filtenborg, Dafolo Forlag, august 2018

Et styrket forældresamarbejde, Dorthe Filtenborg, Dafolo Forlag, august 2018

Den styrkede pædagogiske læreplan – kort fortalt, Dorthe Filtenborg, Dafolo Forlag, august 2018